

1. Ганіч А. Є. Суть державного бюджету та його вплив на соціально-економічний розвиток України. URL: http://nltu.edu.ua/nv/Archive/2010/20_6/180.pdf (дата звернення: 25.01.2020).
2. Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. 558 с.

Джала Христина Володимирівна
студентка 3 курсу факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О. В.

ФІНАНСОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Закріпивши право територіальної громади безпосередньо здійснювати місцеве самоврядування, Конституція України [1] і Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [2] в такий спосіб підвищили роль і значення різноманітних форм прямого волевиявлення територіальних громад з метою вирішення або участі у вирішенні питань, віднесених до відання місцевого самоврядування, включаючи й ті з них, що пов'язані з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів, утвердженням екологічної безпеки.

Екологічна відповідальність згідно з Директивою 2004/35/ЄС – це зобов'язання оператора вжити заходи щодо запобігання настанню екологічної шкоди чи ліквідації наслідків екологічної шкоди для відновлення природних ресурсів до вихідного стану, що існував до її заподіяння, та покриття ним витрат на проведені заходи [3, с. 7].

Суть екологічної відповідальності виявляється через основні функції: компенсаційну, превентивну, стимулюючу, бюджетну та культурно-просвітницьку, і полягає в збереженні сталого балансу економічних та екологічних інтересів у процесі господарської діяльності на базі попередження, скорочення та відновлення втрат у природному середовищі [4, с. 616].

Так, наприклад, Огородник В. В. під концепцією екологічної відповідальності розуміє діяльність як кожного окремого громадянина, так і бізнес-структур, яка приносить користь навколишньому

природному середовищу (або зменшує негативний вплив на навколишнє середовище) [4, с. 612].

Екологічна відповідальність – це свідома добровільна участь бізнесу у різноманітних заходах, направлених на попередження та мінімізацію негативного впливу на навколишнє середовище; раціональне природокористування; економію сировинних та енергетичних ресурсів у процесі господарської діяльності; залучення відходів у господарський обіг; запобігання аварійних і надзвичайних ситуацій; підтримку заходів з охорони здоров'я; збереження культурно-історичної спадщини, біорізноманіття та природних територій, які потребують особливої охорони; збереження зникаючих біологічних видів тощо [5, с. 159].

На думку зарубіжних учених, сучасний етап розвитку глобалізації та її вплив на природу зумовлює необхідність співпраці національних урядів у питаннях природокористування та обумовлює необхідність створення міждержавних інституцій для спільного вирішення глобальних екологічних проблем. Такими є Зелений кліматичний Фонд, Глобальний екологічний фонд та ряд інших подібних структур, проблемою яких є фінансове наповнення, оскільки не існує обов'язкових джерел їх фінансування. Мова йде про добровільність здійснення внесків у подібні фонди провідними країнами світу, що сьогодні дуже важко досягти через загострення політичних відносин між ними [6, с. 28].

Однією з нових форм прояву соціально-економічної відповідальності в сучасному світі стає посилення відповідальності бізнесу, територіальних громад, а також громадян за стан довкілля, яке перебуває в кризовому стані. Для цього у розвинутих країнах усе більше використовують «зелені» фінанси, які на думку зарубіжних учених, охоплюють різні галузі фінансів та фінансові продукти, які можна об'єднати в три напрями: 1) фінансування інфраструктури; 2) фінансова допомога галузям та компаніям; 3) фінансові ринки. Важливою складовою «зелених» фінансів є кліматичні фінанси.

Фінансове стимулювання екологічної відповідальності територіальних громад є важливим напрямком фінансової політики держави в умовах сьогодення. Оскільки незадовільний стан екологічної ситуації впливає як на зростання кількості захворювань населення, так і на стримування економічного розвитку територій, що обумовлює

необхідність застосування більш ефективних природоохоронних заходів та збільшення джерел їх фінансування.

Основними перешкодами становлення екологічної відповідальності в Україні є недосконале екологічне законодавство, відсутність належної системи екологічної стандартизації та сертифікації, повільний розвиток інститутів екологічного безпечного виробництва, низький рівень культури екологічного споживання [7, с. 350]. Важливою є не лише законодавча регламентація екологічної відповідальності, але й неухильне дотримання підприємствами та громадянами екологічних норм та законів.

Література:

1. Конституція України: чинна редакція зі змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D> (дата звернення 29.03.2020).

2. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 № 280/97 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0> (дата звернення 30.03.2020).

3. Екологічна відповідальність: досвід ЄС та можливості для України. Аналітичний документ. Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», 2018. 52с.

4. Огородник В.В. Вплив екологічного компонента соціальної відповідальності на економіку України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Випуск 7. С.612-616.

5. Шаповал В.М., Коваленко О.А. Функції та елементи соціальної відповідальності сучасних компаній. Детермінанти сталого розвитку організацій в умовах глобалізації: матеріали І міжнар. наук.-практ. інтернет-конф (Дніпро, 15–16 груд. 2014 р.). Д.: НГУ, 2015. С. 157-160.

6. Crafts N. Globalization and Growth in the Twentieth Century. IMF. 2000. p. 23-32.

7. Бережна М.В. Екологічна відповідальність суб’єктів підприємництва в системі рівноважного розвитку регіону. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2014. Вип. 1(1). С. 345-350.